

INUIT  
PISINNAATITAAFFIINUT  
INSTITUTI

# INUTTUT PISINNAATITAAFFIIT QITIUTILLUGIT

INATSISARTUNUT NALUNAARUSIAQ 2022-23



## **INUTTUT PISINNAATITAFFIIT QITIUTILLUGIT – INATSISARTUNUT NALUNAARUSIAQ 202223**

Aaqqissuisut: Marya Akhtar, Nadja Filskov, Kathrine Storgaard Carlsen & Maria Ventegodt  
Nalunaarusiami aggusti qaammat 2022-imiit aggusti qaammat 2023-imut sammisat  
pineqarput.

Kalaallisuunngortitsisoq: Maybritt Lynge

Ilusilersuisoq: Hedda Bank

Naqiterisoq: Nuuk Offset

Saqqaa: Isak Josenius inatsisitigut ataataqanngitsut 26-it pisinnaatitaaffimminnik innarliisutut  
danskitt naalagaaffiannik eqqartuussassanngortitsisut ilagaat.

Assit: Christian Klindt Sølbeck (saqqaa tunualu),

Karen Marie Nathansen (qup. 9)

Cebastian Miki Rosing (qup.11) Christian Klindt Sølbeck (qup.12) Cebastian Miki Rosing (qup.15)

Noah Silliman, Unsplash (qup.16) Aanguaq Reimer-Johansen (qup.19)

ISBN: 978-87-7570-204-6

e-ISBN: 978-87-7570-206-0

© 2023 Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Institutti – Danmarkip Kalaallit Nunaatalu nuna  
tamakkerlugu inuttut pisinnaatitaaffiit pillugit sullissivia

Saqqummiussaq una ilaannaaluunniit, najoqqutarisaaq ersarissumik nalunaarlugu,  
akissarsiutaanngitsumik atorneqaqqissinnaavoq.

Ilaatigut naqinnerit angisuut, oqaaseqatigiit naatsut, oqaatsit kittoraasikkat ikittut, titarnertaat  
naaneri nalleqqatigiinngitsut assersuutillu ersarissut atorlugit, saqqummiussatta sapinngisaaq  
tamaat tamanit atuarneqarsinnaanissaat anguniagaraarput.

Pissarsiarisinaanera pillugu uani annertunerusunik paasisassarsiorit:

[www.menneskeret.dk/tilgaengelighed](http://www.menneskeret.dk/tilgaengelighed)

# IMARISAI

- 4 SIULEQUTSIUSSAQ
- 6 KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUIISOQATIGIIT SIULITTAASUATA QIVIOQ LØVSTRØM-IP APERSORNEQARNERA
- 7 SULEQATIGIINNEQ INUTTUT PISINNAATITAAFFINNUT SIUARSAATAAVOQ
- 8 OQALUTTUARISAANIKKUT QULAAJANERMI INUTTUT PISINNAATITAAFFINNIK INNARLIINERMUT NAALAGAAFFIUP AKISUSSAANERA QITIUTINNEQARTARIAQARPOQ
- 10 SPIRALILERSUISIMANERMI PINEQARTUT AKUERISAANISSAMUT TAARSIIFFIGINEQARNISSAMULLU PISINNAATITAAFFEQARPUT
- 12 INATSISITIGUT ATAATAQANNGITSUT AKUERISAANISSAMUT TAARSIIFFIGITINNISSAMULLU PISINNAATITAAFFEQARPUT
- 14 KINGUAASSIUUTITIGUT PINNGITSAALINEQARTUT TARNIKKULLU NAKUUSERFIGISAT SAKKORTUNERUSUMIK ILLERSORNEQALISSAPPUT
- 16 INATSISISSATUT SIUNNERSUUMMI NUTAAMI IMMikkoortitsinermut SAKKORTUNERUSUMIK ILLERSORNEQARNISSAQ ANGUNIARNEQARPOQ
- 18 NAJUGAQARFISSATUT NEQEROORUTINI KINGUAASSIUUTITIGUT INNARLIINERNUT ILLERSUINEQ SAKKORTUSISARIAQARPOQ
- 20 APEQQUTIT OQALOQATIGIISSUTISSAT INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT INNUTTAASUT ILISIMASAANNIK NUKITTORSAAPPUT
- 22 AAQQISSUUSSAMIK PAASSISUTISSANIK KATERSINEQ INNUTTAASUT PISINNAATITAAFFIINIK ILLERSUINERMUT NUKITTORSAATAASINNAAVOQ
- 24 NAAPERTUILLUARTUMIK EQQARTUUNNEQARNISSAMUT PISINNAATITAAFFIK ILUNGERSORTINNEQARPOQ
- 26 ANGAJOQQAATUT PIGINNAASANIK MISISSUERIAASEQ KALAALLIT OQAASIINUT KULTURIANNULLU NALEQQUSSARNEQASSAAQ

# SIULEQUTSIUSSAQ

Ukioq kingulleq kalaallit innuttaasut pisinnaatitaaffiisa innarlerneqarsimanagerat pillugu akisussaaffimminik danskit naalagaaffiata misissuinissaa, Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu immikkut ukkanneqarpoq. Naalagaaffiit Peqatigiit immikkut nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarusiortartuata Francisco Calí Tzay-ip 2023-ip aallartisimalernerani Kalaallit Nunaannut Danmarkimullu tikeraarnerani suliat arlallit saqqummerput. Immikkut nalunaarusiortartup ilaatigut kalaallit Danmarkimi najugaqartut immikkoortitaasutut misigisarnerat 'aliortukkatullusooq ersinngitsutut' ikiortissarsiorfissaqanngitsutut misigisarnerat erseqqissaaqataaffigaa.

Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit sullissiviit arlallit suleqatigalugit, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttip, oqaluttuarisaanermi maannalu inuit pisinnaatitaaffiinik innarliinerit misissorneqarnissaannik, naalagaaffiup akisussaaffimmik tigusinissaa innarligaasullu pisinnaatitaaffimminik akuerineqarlutillu taarsiiffiqarnissaannik qulakkeerinissaaq suliniutigaa.

Taamaammat nuna tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit sullissivittut, matuma allannerata nalaani, spiralilersuisimaneq pillugu danskit naalagaaffiata eqqartuussivikkut suliaassanngortinneqarnerani, immikkut ilisimasagut atugassiissutigaa. Taamaammallu aamma inatsisitigut ataataqanngitsunut, inuttut ilaqutariittullu inuunerup innarlerneqarneranut assigiinngisitsinermullu danskit naalagaaffiannik eqqartuussassanngortitsisunik tapersersuinissaaq toqqarparput.

Spiralilersuisimaneq pillugu arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik misissuineq sorsunnersuullu aappaaniit ullumikkumut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni oqaluttuarisanikkut qulaajaaneq aallartinneqarput. Tamanna inuttut pisinnaatitaaffinnut pitsaasuvoq qulaajaanermilu misissuinermilu inuttut pisinnaatitaaffiup qitiutinneqarnissaa innersuussutigittuinnarparput. Spiralilersuisimaneq pillugu misissuinermi, kalaallit niviarisaqqat arnallu 1991-imiit maannamut nammineq piumasarinngisamik spiralilersorneqarsimasut ilanngunneqarnissaat innersuussutigaarputtaa.

Kalaallit Nunaanni nakuuserfigineqarnermut immikkoortitaanermullu illersorneqarneq isigissagaanni siumukartoqarpoq. Ass. kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu aalajangersagaq akuerseqqaarnissamik piumasaqaatitalik atuutilerpoq, tarnikkut nakuuserneq pineqaatissiissutaasinnaanngussaaq, kalaallillu innuttaasut assigiinngisitaanermut illersuinerup annertunerulernissaa qilanaarisinnaanngorpaat.

Tamatuma peqatigisaanik Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnermi innuttaasut inatsisitigut inissisimanagerat- inuillu innarluutillit kinguaassiuutitigut innarligaasut pineqarpata- unammilligassaqarpoq.

Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttip Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, Kalaallit Nunaannilu inuit pisinnaatitaaffii pillugit sullissiviit allat arlallit qanimut suleqatigai. Ilisimasat siunnersuutillu, Kalaallit Nunaanni suleqatitsinnit

suliarineqartut; inatsisinik politikkinillu, Kalaallit Nunaanni assigiimmik pineqarnissamik inuillu pisinnaatitaaffiiniq siuarsaasunik qulakkeerinissamut, pisariaqarput.

Danmarkimi kalaallit assigiimmik pineqarnissaat ukioq kingulleq annertuumik oqaluuserineqarpoq. Immikkut nalunaarusiortartup 2023-ip aallartisimalernerani tikeraarnerata kingorna, angerlarsimaffiup avataanut inissinernut tunngatillugu, danskit pisortaqaafiisa kalaallit innuttaasut angajoqqaatut piginnaasaannik kukkusumik tunngavilimmik misissuinnginnissaannik qulakkeerinissamut, Folketinngi aningaasaliivoq. Kulturimut naleqqussarsimanngitsunik tunngaveqarluni misissuineq, kalaallit Danmarkimiittut assigiinngisinnegarnerannik ilaqutariittullu inuunissamut pisinnaatitaaffiisa innarlerneqarnerannik kinguneqarsinnaavoq. Taamaammat misissueriaatsinik kulturimut naleqqussakkanik atuinissamik aalajangerneq, kalaallit angajoqqaat pisinnaatitaaffiinut tunngatillugu alloriarneruvoq pingaarutilik.

Kalaallit Nunaanni innuttaasut inuttut pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnissaat nukittorsarnissaallu pillugit, inuit pisinnaatitaaffii pillugit sullissivinnik suleqateqarnitta nanginnissaa nukittorsarnissaalu qilanaaraarput.

Atuarluarisi.



Louise Holck  
Pisortaq

” Ilisimasat Kalaallit Nunaanni suleqatitsinnit pilersinneqartut siunnersuutillu, inatsisit politikkillu Kalaallit Nunaanni assigiimmik pineqarnissamik inuillu pisinnaatitaaffiiniq siursaanissamik qulakkeerinissamut piumasaqaataapput

Louise Holck  
Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttip  
pisortaa



# ”PISINNAATITAAFFITTA ILISIMANISSAAT KALAALLIT NUNAATA SIUNISSAANUT NAMMINERSORNITSINNULLU PINGAARUTEQARPOQ.”

**Allatseqarfimmik nukittuumik Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnik ikorfartuisumik pilersitsinikkut, innuttaasut pisinnaatitaaffitik pillugit ilisimasaat annertusissasut, Siunnersuisoqatigiinni siulittaasup Qivioq Løvstrømip misigaa.**

Inatsisitigut ataataqanngitsut 26-it inuttut pisinnaatitaaffimminnik innarliisimasutut danskit naalagaaffiat eqqartuussassanngortippaat. Spiralilersuinermi allatigullu naartunaveersaanermut atatillugu innarliinermi pineqartut ataatsimoorlutik katersuupput, spiralilersuinermilu pineqartut amerlasuut inuttut pisinnaatitaaffiit innarlerneqarnerat pillugu danskit naalagaaffiannut piumasaqaateqarnissaq suliniutigaa. Spiralilersuisimaneq pillugu kiisalu Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni oqaluttuarisaanikkut pissutsinik qulaajaanerit aallartipput.

Inatsisartunut qinersinissaq kingulleq sioqqullugu qineqqusaarnermi oqallinnerit ilarpassui inuiattut kinaassutsimut, tunngaviumik inuiaassutsimut nunallu inoqqaavisa pisinnaatitaaffiit tunngassuteqarput. Ilisimatusarfimmi ilinniartunit amerliartortunit Kalaallit Nunaanni innuttaasut kissaataat pisinnaatitaaffiilu allaaserineqarput. Taamatuttaaq Kalaallit Nunaanni tusagassiorfiit, kalaallit pisinnaatitaaffimminnik sorsuuteqarnerannik saqqummiussisarnerat akulikilliartorluni.

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit siulittaasuat Qivioq Løvstrøm naapertorlugu, taakku tamarmik Kalaallit Nunaanni innuttaasut amerliartortut pisinnaatitaaffimminnik ilisimannillutillu atuinerannut assersuutissapput. Qivioq Løvstrømip isaanit isigalugu ilisimanninnerup pimoorussinerullu annertusiarernerannut, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit maaji qaammat 2022 allateqarfimminnik nukittorsaanerat pisolooqataavoq.

”Siunnersuisoqatigiit aalajaatsumik allatseqarfeqalernerisa kingorna, innuttaasut pisinnaatitaaffimminnik ilisimasatigut nukittorsarnissaannut sulinitinni, pitsaasunik ataavartunillu allannguissamut tunngavissaqarluarnerulerpugut”

”Allatseqarfik, inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasanik, tamat oqallinnerannik, inuit pisinnaatitaaffii pillugit attaveqatigiinnermi, attaveqatigiinnerlu pillugu inuit akunnerminni attaveqatigiittarfiini ilinniartitsinermilu assigiinngisitaareqataasumik inerisaallunilu ingerlatitseqqiisuvoq” Qivioq Løvstrøm oqarpoq, suliniutillu ilaannik pingaarutilittut misigisaminik erseqqissaalluni.

Allatseqarfimmi suliat inuit pisinnaatitaaffiik siuarsaanissaq illersuinissarlu pillugit pisortanik politikerinillu oqaloqateqarnitsinnik annertuumik nukittorsaaqataapputtaaq,” Qivioq Løvstrøm oqarpoq suliniutillu ilaasa sunniuteqarnerannik misigisaminik erseqqissaalluni.

Siunnersuisoqatigiit ukiup kingulliup ingerlanerani inuit pisinnaatitaaffii pillugit videonik arlalinnik KNR-imi inuillu akunnerminni attaveqatigiittarfiini saqqummiussipput. Ukioq kingulleq Nuummi Sisimiunilu ilinniarnertuunngorniat suleqatigiissuteqarnerni (workshop) peqataapput, allatseqarfimmi peqatigalugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit apeqqutinik oqaluserisassanik inerisaaqataallutik. Apeqqutit oqaluserisassat Kalaallit Nunaanni pisinnaatitaaffiit pillugit oqaloqatigiinnernik pingaarutilinnik aallartitseqataapput.



**Qivioq Løvstrøm, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni siulittaasoq.**

Qivioq Løvstrøm naapertorlugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit kalaallisut taaguutit nalunaarsorsimaffiannik inerisaanissaq pillugu Siunnersuisoqatigiit Oqaasileriffimmik suleqateqarnerat, Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasat siammarternissaannut pingaaruteqarportaaq.

” Inuit pisinnaatitaaffii pillugit kalaallisut taaguutit amigaateqarpugut. Taakkunannga inerisaagutta Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit oqalliseriaatsimik peqataatitsinerusumik tamanut naapertuuttumik pilersitsisinnaavugut,” Qivioq Løvstrøm oqarpoq.

Nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit suliniuteqarneq pingaartippaattaaq.

” Siunnersuisoqatigiinni sulinitta arlalitsigut nukittorsarnissaanut

suli amerlasuunik kissaateqarnerput erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Pingaartumik inuttut ataasiakkaarluta ataatsimoorlutalu nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffivut pineqarpata, siunnersuisoqatigiittut ilinniagaqassuseq tunngavigalugu piviusorsiorlumillu oqallinnissap qulakkeernissaanut pingaarutilimmik inissisimassaagut.”

## SULEQATIGIINNEQ INUTTUT PISINNAATITAFFINNUT SIUARSAATAAVOQ

Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Institutti, Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii siuarsarniarlugit Kalaallit Nunaanniillu aallaavilerniarlugit, Kalaallit Nunaanni iliuuseqartussanik qanimut suleqateqarpoq. Qaninnerpaamik suleqatigisagut tassaapput Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit. Tamatuma saniatigut ilaatigut suleqatigaagut Ilisimatusarfik, meeqqat illersuisuat MIO, inuit innarluutillit illersuisuat Tilioq, Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit, Nunatta Eqqartuussiveqarfiinut Siunnersuisoqatigiit iliuuseqartussallu allat- soorlu Naalakkersuisoqarfiit assigiinngitsut aamma Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffat (NIIK). Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnik oqaloqateqarnerput Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa qanoq inissisimanagerat pillugu suliatsinnut aalajaatsumik tunngavissiivoq. Peqatigiilluta pissutsit Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut pingaaruteqartut, pisortanut iliuuseqartussanullu pingaarutilinnut allanut, innuttaasut pisinnaatitaaffiik nukittorsaanissamik innersuussutitalinnik nalunaarusiortarpugut. Tamatuma saniatigut, Kalaallit Nunaanni pissutsinut innuttaasunut iluaqutaasussamik pitsanngorsarneqarsinnaasut ukkanneqarnissaannut, peqatigiilluta Naalagaaffiit Peqatigiit inuit pisinnaatitaaffii pillugit ataatsimiititaliaannut assigiinngitsunut nalunaarusiortarpugut. Meeqqat illersuisuat MIO, inuit innarluutillit illersuisuat Tilioq, Kalaallit Nunaannilu Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit siulittaasuat, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni aalajangersimasumik ilaasortaapput. Tamatumunnga atatillugu Institutti suliniaqatigiiffinnit Siunnersuisoqatigiinnilu ilaasortat sinnerinit, Kalaallit Nunaanni inuttut pisinnaatitaaffiit qanoq innerat pillugu ilisimasassanik paasisutissanillu nalissaqanngitsunik pissarsisarpoq.

# OQALUTTUARISAANIKKUT QULAAJANERMI INUTTUT PISINNAATITAAFFINNIK INNARLIINERMUT NAALAGAFFIUP AKISUSSAANERA QITIUTINNEQARTARIAQARPOQ

**Ilisimatusarfimmi ilisimatusartut siuttoralugit, sorsunnersuup aappaata kingorna Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pissutsit qulaajaavigineqarput. Suliakkiissutip nassuiaatitaani inuttut pisinnaatitaafiit qitiutinnessaat Instituttimit amigaatigineqarpoq.**

2023-imi juuni qaammat, Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut siulittaasuata Múte B. Egede-p, danskillu ilinniartitaanermut- ilisimatusarnermullu ministeriata Christina Egelundip, oqaluttuarisaanikkut qulaajaanissamut atatillugu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pissutsinik qulaajaanissamut suliakkiissutip nassuiaatitaa saqqummiuppaat.

Suliakkiissutip nassuiaatitaani Ilisimatusarfimmit aallaaveqartussami, politikikkut aalajangiinerit pisimasullu pingaarnepaat Kalaallit Nunaanni ineriartornermut, Kalaallit Nunaatalu Danmarkillu akornanni pissutsinut sunniuteqaqataasimasut imal. kalaallinut innuttaasunut kinguneqarsimasut ukkanneqassapput.

Oqaluttuarisaanikkut qulaajaanerup inuttut pisinnaatitaaffeqarnermik qitiutitsinissaa kalaallillu maanna inuusut politikikkut aalajangiinerni pisunilu akuusut imal. misissuinerimi qitiutinneqartumit sunnerneqartut peqataatinneqarnissaat, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttimit pingaarutilittut isigineqarpoq.

Tamanna, ilaatigut nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit immikkut nalunaarusiortuata Francisco Calí Tzay-ip februaari qammat 2023 Kalaallit Nunaannut Danmarkimullu tikeraarnerani, erseqqissarparput.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu innuttaasunik peqataatitsinissaq suliakkiissummut nassuiaammik takuneqarsinnaagaluaq, qulaajaanermi tamatumunngalu atatillugu nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa- ass. immikkut ilisimasalinnik peqataatitsinikkut- inuttut pisinnaatitaaffeqarnerup qitiutinneqannginnissaa ajornartorsiutaavoq.

Inuttut pisinnaatitaaffinnik innarliisimanerit misissornissaat akuerinissaallu, naalagaaffiup akisussaaffigaa, taamaammallu Instituttip naliliinera naapertorlugu qulaajaanissaq pingaarnersiuerimi kinguarsaqqinneqarani sallinneqartariaqarpoq.



Arnat niviarsiaqqallu akuersiteqqaarnagit spiralilernerqarsimasut, inatsisitigullu ataataqanngitsut 2023-imi juunip ulluisa arfernanni statsministerimut Mette Frederiksenimut Naalakkersuisullu siulittaasuannut Múte Bourup Egede-imut akerliussutsimik takutitsipput.



## INUTTUT PISINNAATITAAFFINNUT INSTITUTTIMIT ILANNGUSSAT INNERSUUSSUTILLU

- Naalagaaffiit peqatigiit nunap inoqqaavisa pisinnaatitaffii pillugit immikkut nalunaarusiortartuata Francisco Calí Tzays-ip februaari qaammat 2023 Kalaallit Nunaannut Danmarkimullu tikeraarnerani, oqaluttuarisaanermi qulaajaanermi inuttut pisinnaatitaaffeqarnerup nunallu inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa qitiutinneqarnissaannik, ass. inuttut pisinnaatitaaffiit pillugit immikkut ilisimasalinnik qulaajaanermi peqataatitsinikkut qulakkeerinissaq, Instituttip innersuussutigaa. Qulaajaanissap kinguarsaqqinneqarani suliassanik pingaarnersiulluni tullerriiaarnermi salliunneqartariaqarnera erseqqisarparputtaaq.
- Inuttut pisinnaatitaaffinnik innarliinerit sukumiisumik qulaajarneqarnissaannik, inuttut pisinnaatitaaffinnik innarliisimanerit akuerineqarnissaannut qulaajaanermi, pineqartunik peqataatitsinissamik qulakkeerinissap naalagaaffimmit akisussaaffigineqarnera, immikkut nalunaarusiortartumut erseqqissaatigaarput.

# SPIRALILERSUISIMANERMI PINEQARTUT AKUERISAANISSAMUT TAARSIFFIGINEQARNISSAMULLU PISINNAATITAAFFEQARPUT

**Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit peqatigalugit, naalagaaffiup innarliinermut tamatumunngalu atatillugu akuersiseqqaarnagit niviarsiaqqanik arnanillu spiralilersuisimanermut akisussaaffimminik misissuinissaa ilungersuutigaarput.**

2023-imi maaji qaammat naalersoq, kalaallit arnat amerlaqisut Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu tusagassiorfinnut sassarlutik, 1966-imiit 1975-imut, nammineq angajoqqaalluunniit akuersiseqqaarnagit spiralilernerqarsimanertik oqaluttuarereeraallu, ukioq sinnertoq qaangiummat spiralilersuisimaneq pillugu arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik misissuinissaq, sivisuumik utaqqineqarsimasoq, kiisami aallartinneqarpoq. Kalaallit danskillu ilisimatusartut, maanna suliap annertussusianik aalajangiinissamut tunuliaqutaasumik arnallu pineqartut misigisaannik qulaajaanissamut piareersarneq aallartippaat.

Niviarsiaqqat arnallu nammineq aalajangersinnaanerannik annertuumik innarliinerusooq, Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiisummut, Meeqqat pillugit Isumaqaatigiisummut Nunallu Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiisummut (ILO) akerliusumik naleqassutsimik innarliinerusinnaasoq naakkittaatsumillu iliornerusinnaasoq, Inuttut

Pisinnaatitaaffinnut Institutti Kalaallit Nunaannilu Inuit Pisinnaatitaaffii pilluit Siunnersuisoqatigiit naliliipput. Taamaammat misissuinissami arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumi, piumassuserinngisamik spiralilersinnerit inuttut pisinnaatitaaffimmut kingunerisa immikkut ukkanneqarnissaat, Insituttimit innersuussutaavoq.

Arnat piumasarinngisaminnik spiralilikkat arlallit ataatsimoorlutik danskit naalagaaffiannut piumasaqaateqarnialerput

Nammineq piumassuserinngisamik spiralilersinnerit pillugit oqaluttuat siullit malitsigisaannik, kalaallit arnat arlallit sassarput 1990-ikkunniillu maannamut nammineq piumanngisaminnik spiralilersissimanertik oqaluttuaralugu. Taamnaammat Instituttip isumaa naapertorlugu suliap 1991-ip kingorna pisunut tunngasut ilanngunneqarlutittaaq, piffissap misissuiffigisassap 1991-kingornanut sivitsorneqarnissaa pingaaruteqarpoq.

## INUTTUT PISINNAATITAFFINNUT INSTITUTTIP KALAALLIT NUNAANNILU INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUISOQATIGIIT ILANNGUSSAAT

- Inuit pisinnaatitaaffiinut institutti Kalaallit Nunaanilu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit 2023-imi februaari qaammat peqqissutsimut ministerimut Sophie Løhde-mut ataatsimoorussamik allagaqarnitsinni suliaq pillugu ernumassuteqarnerput oqaatigaarput misissuinerullu kinguarsarneqannginnissaata pingaaruteqassusaa erseqqissarlugu.

Qanoq pisoqarsimaneranik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik misissuinerup saniatigut, arnat innarligaasimanertik pillugu akuerineqarnissaannik naalagaaffiup qulakkeerisariaqarnera erseqqissarparputtaaq.

Tamatuma saniatigut pineqartut piffissap naammaginartup iluani taarsiiffigitittariaqarput. Arnat ataasiakkaarlutik akuerineqarnissamik taarsiiffigitinnissamillu qinnuteqartariaqanngillat.

- Naalagaaffiit Peqatigiit nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut nalunaarusiortartuat, Francisco Calí Tzay, 2023-imi februaari qaammat Kalaallit Nunaannut Danmarkimullu tikeraarmat, Instituttimit innersuussutit taakku erseqqissarneqarput spiralilersuisimanerlu pillugu misissuinermi 1991-ip kingorna pisut ilanngunneqartariaqarnerat immikkut pingaartillugu oqaatigineqarluni.





# INATSISITIGUT ATAATAQANNGITSUT AKUERISAANISSAMUT TAARSIFFIGITINNISSAMULLU PISINNAATITAAFFEQARPUP

**Kalaallit Nunaanni inatsisitigut ataataqanngitsut pillugit Københavns Byret-  
imi eqqartuussineq siulleq aallartippat, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Institutti  
eqqartuussivilersuussisunut tapersersuisutut ilanngutissaaq.**

2023-imi februaarip ulluisa 15-ianni Kalaallit Nunaanni inatsisitigut ataataqanngitsut 26-it aappariinnerup avataani inunngortutut, inatsisitigut ataataqarnerup aalajangernissaanut pisinnaatitaaffeqarsimannginnertik pillugu, danskit naalagaaffiat inuttut pisinnaatitaaffimminnik innarliisutut eqqartuussassanngortippat.

Inatsisitigut ataataqanngitsut tapersersorneqarnissaat pillugu suliarni, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttip ilanngunnissaa Københavns Byret-imit maanna akuerineqarpoq. Suliarni, inuit pisinnaatitaaffiinut tunngatillugu ajornartorsiutinut tunngaviusunut arlalinnut- ilaatigut nammineq inuttut-ilaqutariittullu inuunissamut immikkoortitaanerullu inerteqqutaaneranut tunngassuteqarpoq.

Inatsisitigut ataataqanngitsut inuttut nammineq ilaqutariittullu inuunissamut pisinnaatitaaffiat innarlugaasimasoq, kalaaliunertillu aappariinnerullu avataani inunngorsimanertik pillugu immikkoortitaasimasut, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Institutimit naliliivigineqarpoq.

Kalaallit Nunanni inatsisitigut ataataqanngitsut inatsisitigut inissisimaffiat, Instituttip naliliinera naapertorlugu, inuttut pisinnaatitaaffimmu akkerliuvoq ukiunilu qulikkaani arlalinni taamaassimalluni. Inatsisitigut ataataqanngitsut innarlugaasutut akuerineqarnissamut taarsiiffigineqarnissamullu pisinnaatitaaffeqarput.

Eqqartuussivilersuussisut tamarmik kalaallisut innuttaasut 1948-ip 1972-illu akornanni aappariinnerup avataani inunngortuupput 2014-illu tungaanut inatsisitigut ataatalittut tamatumalu nassatarisaanik ataataamik naggataanik naggaserneqarsinnaanermik kingornussisinnaanermillu aalajangernissamut pisinnaatitaaffeqarsimanatik. Kalaallit Nunaanni meeqqanut aappariinnerup avataani inunngortunut tunngatillugu maleruagassat, Danmarkimi meeqqanut aappariinnerup avataani inunngortunut 1937-imiilli inatsisitigut ataataqarnerminnik aalajangernissamut pisinnaatitaaffeqalersunit, allaanerupput.

Isak Josenius inatsisitigut  
ataataqanngitsut 26-it  
pisinnaatitaaffimminnik  
innarliisutut danskit  
naalagaaffiannik  
eqqartuussassangortitsi-  
sut ilagaat.





## KINGUAASSIUUTITIGUT PINNGITSAALINEQARTUT TARNIKKULLU NAKUUSERFIGISAT SAKKORTUNERUSUMIK ILLERSORNEQALISSAPPUT

**Kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu inatsimmi akuersissuteqarnissamut piunasaqaat atuutilerpoq, tarnikkullu nakuusernerup inerteqqutaalernissaa tullinnguulluni.**

2023-imi juulip ulluisa aallaqqaataat tikillugu, Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit pinerliisoq nakuusersimappat, soorasaarisimappat imal. pinngitsaaliisimappat, imal. pinerlisaq immi inuut ikiorsinnaasimanngippat aatsaat kinguaassiuutitigut pinngitsaaliinermut eqqartuussisinnaasimappat.

Kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu inatsimmi akuersissuteqarnissamut piunasaqaatip Kalaallit Nunaanni atuutilernerani, ukioq manna juuli qaammat aallarnerfigalugu, illuatungeriinni aappap atoqatiginnikkusunnera qulakkeerneqartussanngorpoq. Akuersissuteqanngippat kinguaassiuutitigut pinngitsaaliinerussaaq.

Naalakkersuisut danskillu inatsisunik attuutsitinnermut ministereqarfiat, inatsisissatut siunnersuummi nutaami, Kalaallit Nunaanni inoqutigalugit qanigisani tarnikkut nakuusernerup inatsisitigut inerteqqutaalernissaa anguniagaammat, tarnikkut nakuuserfigisat illersorneqarnerulernissartik aamma qilanaarisinnaanngorpaat.

Tarnikkut nakuuserfigineqarneq annertuumik innarliinerummat pineqartunut sivisuumik kinguneqarsinnaasoq, suliniut Inuttut Pisinnaatitaffinnut Instituttimit pitsaasutut isigineqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuutip, illersuinerup inunnut najugaqatigiinngitsunuttaaq atuutsinneqarnissaa, tusarniaanermi akissutitsinni innersuussutigaarput. Inatsisissatut siunnersuummi tarnikkut nakuusernerup- inuit illoqatigiinngitsut imal. inoqutiginngisanut allatigut imminnut atassuteqanngitsut- akornanni pineqaatissiissutaasinnaanissaa anguniarneqanngilaq.

Kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu inatsimmi akuersissuteqaaqarnissamut piunasaqaammik tarnikkullu nakuusernerup inerteqqutaalernissaanut inatsisissatut siunnersuummik ilusiliinermut atatillugu qaammarsaaneq ilinniartitsinerlu aqqutigalugit, innuttaasut ilisimasaannik annertusaanissamut atugassanik immikkoortitsisoqarnissaa, Instituttip innersuussutigaa. Kalaallit Nunaanni Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup pitsaaliuinnermut immikkoortortaavata Paarisap 2023-imi juuli qaammat kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu inatsimmi akuerseqqaarnissamut piunasaqaat pillugu paasititsiniaaneq aallartippaa.

## INUTTUT PISINNAATITAAFFINNUT INSTITUTTIP KALAALLIT NUNAANNILU INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUISOQATIGIIT ILANNGUSSAAT

- Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit peqatigalugit, kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu inatsimmi akuerseqqaarnissamut piumasagaammik Naalackersuisut akuersisseqqullugit kaammartorpagut.
- Kalaallit Nunaanni kinguaassiuutitigut pinngitsaaliisarneq pillugu aalajangersakkamik akuerseqqaarnissamik piumasagaatitalimmik atuutilersitsinerup inuttut pisinnaatitaaffinnut iluaqutitai 2022-imi paasissutissani saqqummiuppagut. Naalagaaffit Peqatigiit arnat pillugit
- Kalaallit Nunaanni pinerluttaalisitsinerup inatsimmut allannguutissatut siunnersuummut (tarnikkut nakuuserneq pillugu immikkut aalajangersagaq) pillugu oqaaseqaat 2023-imi Instituttimit nassiunneqarpoq.
- ataatsimiititaliaannut nunanilu tamalaani inuit pisinnaatitaaffii pillugit toqqammavissatut akuersissutaasuni, ilaatigut arnat nakuuserfigineqartarnerannik akiuiniarnermi Istanbulimi isumaqatigiisummik taaneqartartumi, Europami Siunnersuisoqatigiit isumaqatigiisutaanni nassuarneqartumi, innersuussutitut malinnippoq.

## INATSISSATUT SIUNNERSUUMMI NUTAAMI IMMIKKOORTITSINERMUT SAKKORTUNERUSUMIK ILLERSORNEQARNISSAQ ANGUNIARNEQARPOQ

**Immikkoortitaanani assigiimmik pineqarnissaq pillugu aalajangiisartunik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunik pilersitsinikkut, Naalakkersuisut immikkoortitsinermut illersuineq nukittorsarniarpaat.**

Kalaallit Nunaanni naligiissitaaneq pillugu inatsit taamaallaat suaassutsikkut immikkoortitsinermut illersuivoq, illersuinerlu pingaarnertut inuussutissarsiutini atuulluni. Naligiisitaanermut immikkoortitsinnginnissamullu nutaamik inatsisissatut siunnersuusiornikkut, immikkoortitsinerup toqqammavissat amerlaneroqisut tunngavigalugit nalinginnaasumik inerteqqutaalernissaa, Naalakkersuisut maanna anguniagaraat.

Inatsit akuersissutaassappat, naartuneq, erninermut atatillugu sulinngiffeqarneq, atoqatigiinnikkut isuma, suaassutsikkut kinaassuseq, suaassutsimik takutitsineq, suaassutsit assigiinngissutaat, ammip qalipaataa, inuttut atukkat imal. inuiaassuseq, inuttut innarluuteqarneq, ukiut, politikikkut isuma upperisarlu tunngavigalugit immikkoortitsineq inerteqqutaalissaaq.

Naligiissitaanermut aalajangiisartoqatigiinnik innuttaasut assigiinngisitaaneq pillugu maalaaruteqarfigisinnaasaannik pilersitsisoqarnissaa, Inatsisissatut siunnersuummi anguniagaavortaaq.

Illersuinissamut amerlanerusunik tunngavissaqalernissamik innuttaasullu immikkoortitsineq pillugu, aalajangiisartunut arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunut maalaaruteqarnissamut periarfissaannik nukittorsaanissap, Kalaallit Nunaannit kissaatigineqarnera, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttimit pitsaasutut isigineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit peqatigalugit, ukiuni arlalinni Kalaallit Nunaanni immikkoortitsisarnermut illersuinerup annikinnera apeqquserparput. 2016-imiit illersugassani tamani immikkoortitsisarnermut illersuinerup nukittorsarnissaanut, maalaaruteqarnermi aalajangiisartunik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunik, immikkoortitsisarnermut tunngasunik suliaqarsinnaasumik pilersitsinissamut, Naalakkersuisut kajumissaarpagut.

LGBT+ - it tassaapput immikkoortitaanermut annertunerusumik illersorneqalernissamut qilanaalersinnaasut. 14. juli 2023 pisinnaatitaffitik pillugit Nuummi Nuuk Pride qulequtsikkami akkerliussutsimik takutitsipput.



## INUTTUT PISINNAATITAAFFINNUK INSTITUTTIP KALAALLIT NUNAANNILU INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUIISOQATIGIIT ILANNGUSSAAT

- Maalaarutiniq naligiissitaanermut tunngasunik aalajangiisartoqatigiinngortussat, assigiinngisitaaneq pillugu maalaarutiniq kinguneqarluartumik suliaqarsinnaanissaat qulakkeerniarlugu, 2023-imi aasakut naligiissitaaneq immikkoortitsisarnerlu pillugit inatsisissatut siunnersuutip tusarniaassutaaneranut akissut nassiupparput. Akissummi ilaatigut Aalajangiisartut naammattunik aningaasaliiffiqeqarnissaasa pingaaruteqarnera erseqqissarparput.
- Killiffissiuilluni nalunaarusiani arlalinni, Naalagaaffiit Peqatigiit ataatsimiititaliaanni nalunaarusiani, Naalagaaffiit Peqatigiit ammpip qalipaataa tunngavigalugu immikkoortitsisarneq pillugu ataatsimiititaliaani, Naalagaaffiit Peqatigiit arnat pillugit ataatsimiititaliaani naliliisarnerlu tamanut atuuttoq (UPR) tunngavigalugit, inuttut pisinnaatitaaffiup qanoq nukittorsarneqarsinnaanera nassuiarparput.

## NAJUGAQARFISSATUT NEQEROORUTINI KINGUAASSIUUTITIGUT INNARLIINERNUT ILLERSUINEQ SAKKORTUSISARIAQARPOQ

**Inuit innarluutillit kinguaassiuutitigut innarlugaasimasut katsorsartinnissamik neqeroorfigineqartariaqarput, ulloq unnuarlu najugaqarfinni najugaqarfissatullu neqeroorutini najugaqartunut isumannaallisaaneq nukittorsarneqartariaqarpoq.**

Arnap 22-inik ukiullip annertuumik innarluutillip 2022-imi ukiakkut najugaqarfissatut neqeroorummi kinguaassiuutitigut pinngitsaalisaaereernerup kingunerisaanik meerartaareernerata kingorna, Kalaallit Nunaanni najugaqarfissatut - aamma ulloq unnuarlu neqeroorutini isumannaallisaaneq oqallisigineqaqaaq.

Inuit innarluutillit – pingaartumillu najugaqarfissatut neqeroorutini najugaqartut – innuttaasunut allanut naleqqiullutik kinguaassiuutitigut innarlugaagajunneroqaat. Taamaattumik pisortat inunnut innarlugaasimasunut pitsaaliuinnermut tunngatillugu iliuseqarnissaat ikiuunnissaallu pingaaruteqarpoq.

Aggusti qaammat Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, Inuit innarluutillit illersuisuat Tilioq, Inuttullu Pisinnaatitaaffinnut Institutti, ajornartorsiutinik ukkassisumik, Kalaallit Nunaannilu najugaqarfissatut neqeroorutini najugaqartut kinguaassiuutitigut innarlugaasinnaanermut qanoq pitsaanerusemik illersorneqarnissaannut, arlalinnik innersuussutitalimmik nalunaarusiorput.

Innersuussutit ilaat tassaavoq pisortat najugaqarfissatut neqeroorutini nakkutilliisariaqarnerat, inuillu innarluutillit innarliinermik nalunaarutiginninnissamat isumannaatsumik periarfissaqarnissaannik isumaginnittariaqarnerat. Innarliinernik pitsaaliuinnermut innarliinissamillu soorasaarinernut, pisortat akisussaffeqarnerat, nalunaarusiami pingaartinneqarportaaq.

Kinguaassiuutitigut innarlugaanerup kinguneri sivisuumik atuussinnaallutillu ajoqusiinnaapput. Inuttut pissutsip allanngornera, annilaanganeq, nerinaveersaarneq sinnarliornerlu, nalerisimaannginnertut kinguaassiuutitigut innarlugaasimasunit







Inuit innarluutillit najugaqarfissatut – aamma ulloq unnuarlu neqeroorutini najugaqartut innarluuteqarnertik najugaqariaasertillu pissutigalugit kinguaassiuutitigut innarlerneqarnissamut, marloriaammik aarlerinartorsiornerupput. Taamaammat pisortat innarlīgaasinnaanerup akiorneqarnissaanik qulakkeerinnissamut annertusisamik akisussaaffeqarput.

Anja Hynne, Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit illersuisuat.

misigineqarsinnaasartut, ilaannamininnguaraat. Taamaammat inuit innarluutillit kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasutut, misigisimasaq iliuseqarfigisinnaajumallugu anigoruminaatsumik nalaataqarsimasunut naapertuuttunik neqeroorfigineqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Inuit innarluutillit kinguaassiuutitigut innarlīgaasimasut tapersorsorneqarnissaat piginnaanngorsaqqinnissamillu neqeroorfigineqarnissaat inuttut pisinnaatitaaffittut qulakkiigaavoq. Tapersorsorneqarneq pinerlineqartut timikkut tarnikkullu ajoquserneqarnerup ajorunnaarsinneqarnissaanut inuttullu inooqataaqqilernissaannut iluaqutaassaaq.

Naalagaaffiit Peqatigiit inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaat Kalaallit Nunaannit akuerineqarpoq, Istanbulimilu isumaqatigiissuttip arnanut nakuusernarnerup angerlarsimaffimmilu nakuusernarnerup pitsaaliornissaannut akiorneqarnissaannullu Europami Siunnersuisoqatigiit isumaqatigiissutaata akuerineqarnissaa 2022-imi isumaqatigiissutaalluni. Taamaalillutik pisortat inunnut innarluutilinnut nakuuserneq atonerluinerlu sunaluunniit pitsaaliniarlugit naapertuuttunik iliuseqarnissaq pisussaaffigilerpaat.

## KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUISOQATIGIIT, INUIT INNARLUUTILLIT ILLERSUISUAT INUTTULLU PISINNAATITAAFFINNUT INSTITUTTIP INNERSUUSSUTIGAAT:

- Meeqqanut, inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfik, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu, najugaqarfissatut -aamma ulloq unnuarlu neqeroorutini najugaqartunik kinguaassiuutitigut innarliinernut pitsaaliuinnermik qulakkeerisussanik maleruagassiorput.
- Meeqqanut, inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfik Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu, najugaqarfissatut – aamma ulloq unnuarlu neqeroorutini najugaqartunut kinguaassiuutitigut tunngatillugu qaamarsaanermik kinguaassiuutitigullu peqqinnermik nukittorsaaussamik suliniuteqarput.
- Meeqqanut, inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfik Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu, inunnut innarluutilinnut kinguaassiuutitigut innarlīgaasimasunut, anigoruminaatsumik nalaataqarnermi katsorsartinnissamut neqeroorutitut naapertuuttunut periarfissiinnissamik qulakkeeripput.
- Meeqqanut, inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfik Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu, inuit innarluutillit kinguaassiuutitigut innarlīgaasimasut pillugit ilisimasatigut pitsaanerusunik tunngavissaqarnissamik taakkulu nalunaarutiginnittariaasaannik annertunerusumik ilisimasaqarlernissamik qulakkeeripput.

## APEQQUTIT OQALOQATIGIISSUTISSAT INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT INNUTTAASUT ILISIMASAANNIK NUKITTORSAAPPUT

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit apeqqutit oqaloqatigiissutissat iluaqutsiullugit ilinniarnertuunngorniarni kommuninilu sulisuni suleqatigiissuteqartitsinerni (workshops), Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, kalaallit pisinnaatitaaffii pillugit oqaloqatigiinnernik soqutiginartunik naapertuuttunillu pilersitsipput.



"Kinaassutsivit naleqartitavillu ataqqineqarnerat ulluinnarni qanoq misigaajuk?" apeqqutit oqaluuserisassat inuit pisinnaatitaaffii pillugit Nuummi Sisimiunilu ilinniarnertuunngorniartut akornanni, kiisalu Kommuneqarfik Sermersuumi Meeqqanik Ilaqutariinnillu Sullissivimmi sulisut akornanni, oqaloqatigiinnernik nutaanik aallartitseqataasut ilaanni taanna apeqqutigineqarpoq.

Apeqqutit oqaluuserisassat Kalaallit Nunaanni innuttaasut inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasaannik nukittorsaanissaq siunertaralugu inerisagaapput, apeqqutillu sammisanik soorlu makkunannga aallaaveqarlutik: 'Kalaallit Nunaanni inuuneq', 'Pisinnaatitaaffit ilisimakkat piumasaqaatigalugillu' aamma 'Nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii'

"Apeqqutit oqaluuserisassat ulluinnarni inuit pisinnaatitaaffiisa qanoq pisariaqarnerannik oqaluuserinninnissamut atussallugit pitsaasuupput," Aputsiaq Larsen, Sisimiut-ni GUX-imi ilinniartooq oqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit allatseqarfianni pisortaq Tina Dam naapertorlugu, apeqqutit oqaluuserisassat, ilaatigut inuit pisinnaatitaaffiisa innuttaasut ulluinnannut atassusernerisigut, kalaallini inuiaqatigiinni amerlassuuni

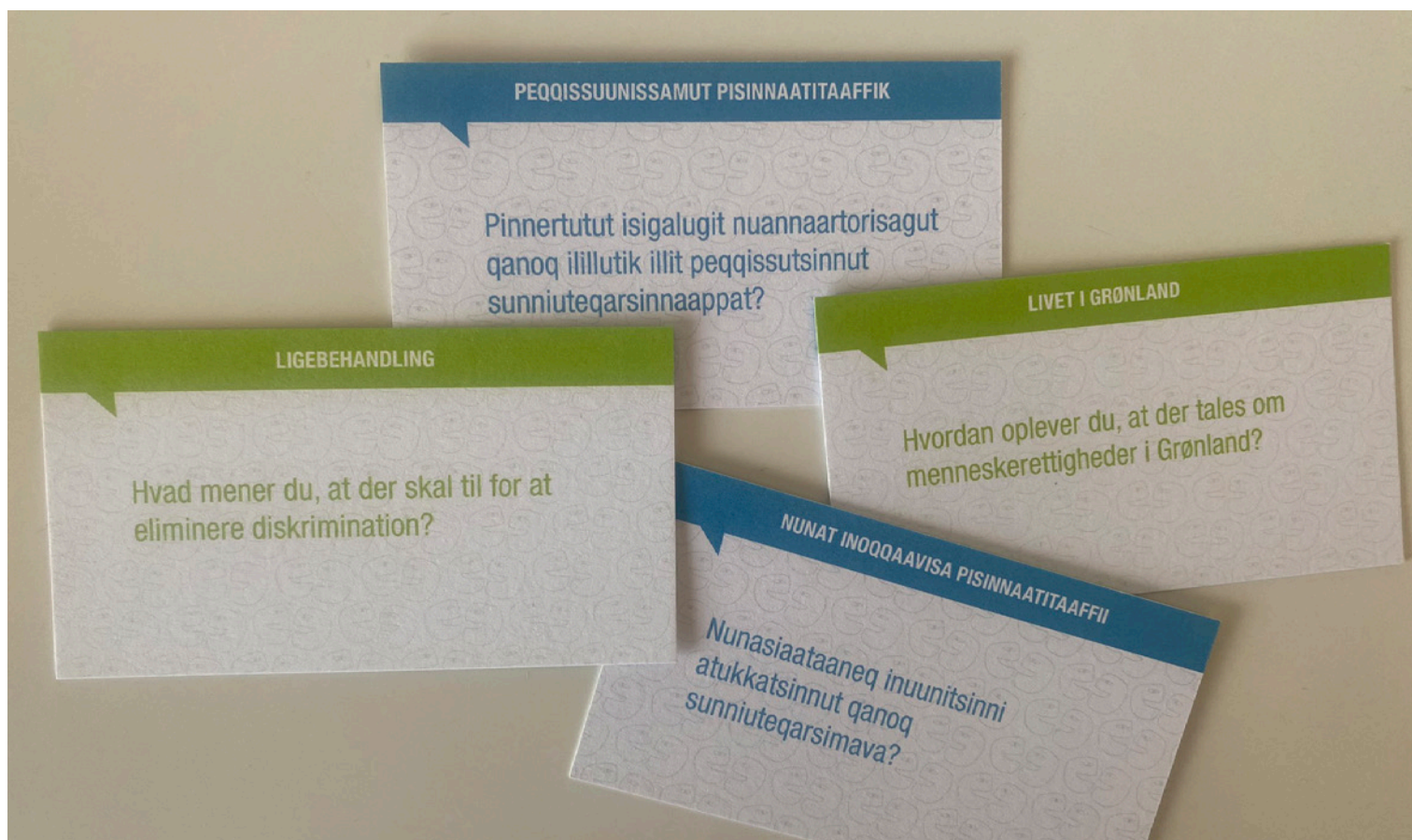
inuit pisinnaatitaaffii pillugit oqaloqatigiinnernik kinguneqarluartunik pilersitsisinaanissaq, annertuumik nukittoqutigaat.

Siunnersuisoqatigiinnit tamanna- ilaatigut Kommuneqarfik Sermersuumi Meeqqanut Ilaqutariinnullu sullissivimmi atorfillit suleqatigiissuteqartinneqarneranni (workshop) misilittakkatigut -paasineqarpoq.

"Tina Dam naapertorlugu sullissivimmi sulisut apeqqutit oqaloqatigiissutissat pitsaalluinnartutut naliliivigaat apeqqutillu oqaloqatigiissutissat allanik isumaliutersuuteqalersitsinerat pingaartutut erseqqissarlugu.

"Apeqqutit oqaloqatigiissutissat, ilinniartitsinermi naleqqutiinnaratik sammisaqartitsineranut kinguneqarluartunut oqallinnernullu soqutiginartunut assigiinngitsorpassuartigut pitsaasumik tunngavissiisinaapput, Siunnersuisoqatigiit apeqqutit oqaloqatigiissutissat annertuumik soqutigineqarnerat misigaat, ukiallu ingerlanerani annertunerujussuarmik siammarnissaat qilanaaralugu," Tina Dam oqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit taama suleqatigiissitsinerit apeqqutillu oqaloqatigiissutissat nuna tamakkerlugu ilinniarfinnut, suliniaqatigiiffinnut peqatigiiffinnullu siammarneqarnissaat pilersaarusiortaat.



## AAQQISSUUSSAMIK PAASISSUTISSANIK KATERSINEQ INNUTTAASUT PISINNAATITAAFFIINIK ILLERSUINERMUT NUKITTORSAATAASINNAAVOQ

**Ilisimasanik paasissutissanillu aaqqissuussamik katersineq, innuttaasut  
pisinnaatitaaffiinik illersuinissap nukittorsarnissanut piumasaqaataavoq.**

### PAASISSUTISSANIK AMIGAATEQARNEQ INUTTUT PISINNAATITAAFFEQARNERMUT AJORNARTORSIUTAAVOQ

Paasissutissat ass, innuttaasunut sanngiiffilinnut, pissutsit qanoq innerannut paasisimasaqalersitsinnaapput, pisortallu innuttaasut pisinnaatitaaffii illersorniarlugit iliuusissamik siunnerfilernissaannut periarfissaannik nukittorsaallutik. Taamaammat paasissutissanik amigaateqarneq inuttut pisinnaatitaaffeqarnermut ajornartorsiutaavoq.

Paasissutissanik katersinerup pingaaruteqassusaa, Naalagaaffinni Peqatigiinni inuit pisinnaatitaaffiinit tunngasunit arlalinnit, oqaatigineqarpoq.

2021-imi Naalagaaffiit Peqatigiit arnat pillugit ataatsimiititaliaata ass. imminut toquttartut naartuersittartullu amerlaqisut pillugit patsisaasunut tunngatillugu, Kalaallit Nunaata paasissutissanik annertunerusunik katersinissaa innersuussutigaa. Tamatumunnga assingusoq, naliliisarneq tamanut atuuttoq Universal Periodic Review (UPR), arnanut meeqqanullu nakuusertarneq pillugu paasissutissanik ujartuinnermut atatillugu, innersuussutaavoq.

Ukioq kingulleq, iliuusissatut siunniussanik aalajangersimasunik pilersaarutinillu, innuttaasut inuttut pisinnaatitaaffiinik siuarsaanissamik siunnerfilinnik, Naalackersuisut suliaqarput. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaata qanoq ililluni Naalagaaffiit Peqatigiit meeqqat pillugit isumaqatigiissutaannik eqquutsitsinissaanik qulakkeerinissaanut iliuusissatut pilersaarut, 2022-imi Naalackersuisut saqqummiuppaat, 2023-imitu upernaakkut Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfiup, Qamani qulequtsiullugu imminut toquttarnermik pitsaaliuinissamut iliuusissatut siunniussaq tusarniaassutigaa.

Siunnersuutinut taakkununnga qisuariaatit Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttip iliuuseqartussalu allat arlalit, Naalackersuisut, ersarissunik uuttorneqarsinnaasunik anguniagassanik siunniussinissaat paasissutissallu kimit qanorlu katersorneqarnissaat pillugit nassuianissaat, innersuussutigaa.

Instituttip, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, meeqqat illersuisuat MIO, inuit innarluutillit illersuisuat Tilioq Kalaallit Nunaannilu iliuuseqartussat allat arlalit, allatigut aaqqisuussamik paasissutissanik katersinermik nukittorsaanissaq, innersuussutigaa. Matumani pineqartut ilaatigut tassaapput inunnu innarluutilinnut tunngasut inatsisinullu tunngasut. Taakkunani tamani, paasissutissanik suaassutsimut, ukiunut allanullu immikkoortiterisinnanissamut periarfissamik qulakkeerinissaq, pingaaruteqarpoq. Paasisutissanik immikkoortiterineq innuttaasut assigiinngitsut inuttut



pisinnaatitaaffiinik assigiinngisitsisinnanernik  
ersersitsisinnaavoq.

Kalaallit Nunanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit  
Siunnersuisoqatigiit naapertorlugit, paasissutissanik  
katerseriaatsit atorneqartut, kalaallinut inuiaqatigiinnut  
Kalaallit Nunaannilu unammilligassanut  
naapertuussarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaammat  
Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit  
Siunnersuisoqatigiit qarasaasiakkut paasissutissiivimmik  
digitaliusumik (Indigenous Navigator), nunap

inoqqaavinut aqqissuussamik, inuttut atugassarititaasut  
pisinnaatitaaffiillu pillugit paasissutissanik  
katersinissamut periarfissiisumik sakkussalimmik  
atuinissaq toqqarpaat. Paasissutissiivik, Inuttut  
Pisinnaatitaaffinnut Instituttimit Tebtebba Foundation,  
IWGIA, ILO aamma Forest Peoples Programme  
suleqatigalugit inerisarsimasoq, nunap inoqqaavisa  
nunarsuaq tamakkerlugu pisinnaatitaafitsigut qanoq  
inissisimanermut ataatsimut isiginnilersitsivoq.

## INUTTUT PISINNAATITAFFINNUT INSTITUTTIP KALAALLIT NUNAANNILU INUIT PISINNAATITAFFII PILLUGIT SIUNNERSUISOQATIGIIT ILANNGUSSAAT

- 2022-imi ukiakkut Naalagaaffiit Peqatigiit  
meeqqat pillugit isumaqatigiissutaannik  
eqquutitsinissamut iliuusissatut  
pileraarutit tusarniaassutigineqarnerani  
akissummi, iliuusissanut pileraarummi  
suliniutinut tunngatillugu takussutissiissutit  
uuttorneqarsinnaasut, paasissutissat suut suliniutit  
killiffiinik paasissutisseeqataasinnaasut Instituttimit  
ujartorneqarput.
- 2023-imi upernaakkut Qamani-mik qulequtserlugu  
2023-imiit 2028-imut imminut toquttarnerup  
pitsaalineqarnissaanut iliuusissatut siunniussamut  
tunngatillugu tusarniaanermi akkissummi  
innersuussuterput tassaavoq, Meeqqanut,  
Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfiup  
siunnersuummi anguniakkanut tamanut  
takussutissiissutinik ersarissunik  
uuttorneqarsinnaasunik ilassuteqarnissaa, kiisalu  
paasissutissat kimit qanorlu katersorneqarnissaannik  
nassuiaanissaa.
- 2023-imi aasakkut Naalagaaffiit Peqatigiit inuit  
innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaannik  
2024imiit 2034-imut atuuttussamik  
eqquutitsinissamut iliuusissatut pileraarumut  
siunnersuutit tusarniaassutaaneranut atatillugu  
akissutitsinni, pileraarummi iliuuseqarfissani  
ataasiakkaani anguniakkat tigussaasut  
ujartorpavut.
- Naalagaaffiit Peqatigiit nunap inoqqaavisa  
pisinnaatitaaffii pillugit immikkut  
nalunaarusiortartuata Francisco Calí Tzay-  
ip 2023-imi februaari qaammat Kalaallit  
Nunaannut Danmarkimullu tikeraarnerani,  
Kalaallit Nunaanni inuttut pisinnaatitaaffinnut  
attuomassuteqartuni nunallu inoqqaavisa  
pisinnaatitaaffiinut tunngasuni paasissutissanik  
amigaateqarnek, unammilligassatut  
annertuutut Instituttip ilaatigut uparuarpaa.  
Eqqartuussivinni paasissutissanik katersinerup  
nukittorsarneqarnissaanik, meeqqanut  
arnanullu nakuusernerup annertussusaa  
qanorlu ittuunera pillugit ilisimasanik  
annertunerusunik pissarsisinnaajumalluni,  
nakuuserneq suaassutsimut, ukiunut,  
inuttut innarluuteqarnermut ilisarnaatinullu  
allanut immikkoortiterneqarsinnaanissaa  
pillugu paasissutissanik katersinissamik  
pisariaqartitsineq erseqqissarparput.



## NAAPERTUILLUARTUMIK EQQARTUUNNEQARNISSAMUT PISINNAATITAAFFIK ILUNGERSORTINNEQARPOQ

**Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni suliat qanoq sivilisutisumik ingerlanneqartarnerat pillugu, tamanit ilisimaneqartunik naatsorsueqqissaarnermi kisitsisinik pissarsiasaqannginnera, qarasaasiakkut sullississutit pisoqalisimanerat inatsisitigullu taaguutit assigiianninnerat unammilligassaapput. Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit ilungersortitaanerat innuttaasut inatsisitigut inissisimanerannut unammilligassiivoq**

Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni qarasaasiakkut sullississutit ukiuni arlertuni nutarterneqarsimanngillat. Paasissutissanik Kalaallit Nunaanni inuttut pisinnaatitaaffiit qanoq innerannik ersersitsisinnaasunik pissarsisinnaaneq, inatsisinullu pingaarnernut tunngatillugu taaguutit assigiissaakkat eqqartuussiviit amigaatigaat. Eqqartuussiveqarnermut Aqutsisoqarfik Kalaallit Nunaanni suliani tamani ingerlatsinerit sivilisussusaannik naatsorsueqqissaartanngimmat, Kalaallit Nunaanni eqqartuussinerit piffissap naammaginartup iluani aalajangiivigineqartarnerisut paasineqarsinnaanngilaq. Pingaartumik siusinnerusukkut ilaatigut 2020-imi Inatsiseqarnermut ministereqarfimmiit naatsorsukkat, sivilisutisumik sulianik ingerlatsisarneq takutimmassuk, tamanna namminerimi ajornartorsiutaavoq.

Taakkuupput Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnermi ajornartorsiutaasut ilaat, kalaallillu innuttaasut naapertuilluartumik eqqartuunneqarnissaannut unammilligassiisut. Europami inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiisummi artikel 6 naapertorlugu kinaluunniit naapertuilluartumik, piffissap naammaginartup iluani eqqartuunneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq. Suliassap pisariaqanngitsumik kinguarsarnagu suliarineqarnissaanut pisinnaatitaaffik innuttaasut politikikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiisutaannit aamma illersugaavoq.

Kalaallit Innuttaasut naapertuilluartumik eqqartuunneqarsinnaanerannik qulakkeerinnissamut akisussaaffik sulii danskit naalakkersuisuiniippoq. Pingaartumik inatsiseqarnermut ministereqarfiup Danmarkimilu Eqqartuussiveqarnermut Aqutsisoqarfiup, kalaallinut innuttaasunut inatsisitigut illersugaaneq pitsanngortinniarlugu siunnerfilimmik suliniuteqarnissaa, pingaaruteqartutut Instituttimit naliliivigineqarpoq. Naalakkersuisut 2022-imi januaarimiit tamatuminga annertunerusumik ukkassisut qanimut suleqatigalugit, suliaq ingerlanneqartariaqarpoq.

Assigiiannik taaguusersuinissamut inerisaaneq, Oqaasileriffimmit, inatsisinut tunngatillugu kalaallisut taaguutiniq inerisaanissamut assigiissaarinissamullu 2023-imi danskit aningaasanut inatsisaanni aningaasaliiffigineqartumit aallaaveqarpoq. 'Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmi nutserineq' qulequtsiullugu nalunaarusiami, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit Ilisimatusarfillu suleqatigalugit, Instituttimit 2019-imi saqqummiunneqartumi innersuussut, suliniummii ersersinneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit, Institutti arlalinnik inuttut pisinnaatitaaffeqarnermut pitsanngorsaataasinnaasunik innersuussuteqarpoq.

## KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNRERSUIISOQATIGIIT INUTTULLU PISINNAATITAAFFINNUT INSTITUTTI IMA INNERSUUSSIPPUT:

- Eqqartuussiveqarnermut Aqutsisoqarfik ukiumoortumik sulianik tamanik ingerlatsinerit sivilissusaannik naatsorsueqqissaartassasq tamanullu saqqummiussisassasq
- Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit sapinngisamik piaarnerpaamik ullutsinnut naleqqussakkanik qarasaasiakkut sullississutinik peqalernissaat, inatsisinik atuutsitinermit ministereqarfiup Eqqartuussiveqarnermullu Aqutsisoqarfiup qulakkiissagaat
- Inatsisinik atuutsitinermit ministereqarfik Eqqartuussiveqarnermullu Aqutsisoqarfik Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni paasissutissanik katersivimmik digitalinngorsakkamik naammattumik pilersitsissasut.

## ANGAJOQQAATUT PIGINNAASANIK MISISSUERIAASEQ KALAALLIT OQAASIINUT KULTURIANNULLU NALEQQUSSARNEQASSAAQ

**Angerlarsimaffiup avataanut inissiinernut tunngatillugu, innuttaasut kalaallit angajoqqaatut piginnaasaasa, misissueriaaseq kulturimut naleqqussagaq atorlugu naliliivigineqartarnissaasa qulakkeerneqarnissaanut, Folketingimi amerlanerussuteqartut 7,8 mio koruuninik aningaasaliipput**

2023-imi februari qaammat, kalaallit ilaqutariit meerartaannut tunngatillugu, sulianik ingerlatsinermit suleqatigiinnermut nukittorsaanermit atugassanik, Folketingi 7,8 mio. koruuninik aningaasaliivoq. Suliniummi danskit pisorta qarfiisa, angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnernut tunngatillugu kukkusumik tunngaveqarluni innuttaasut kalaallit angajoqqaatut piginnaasaannik misissuisarnerat pitsaaliorneqassaaq. Tarnip pissusaanik misissueriaatsit ullumikkut pisortanit atorneqartut, kalaallit kulturiannut naleqqussagaanngillat. Kalaallit angajoqqaat naliliivigineqarnermi kulturimut naleqqussakamik atuilluni misissorneqarnermiit angusagissaannginnerusinnaasarnerat, tamatuma kinguneraa.

Kalaallit angajoqqaat angajoqqaatut piginnaasaannik kukkusumik naliliinerit, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttip naliliinera naapertorlugu ajornerpaaffiani meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissitassaanngitsup inissinneqarneranik kinguneqarsinnaammata, angajoqqaanut meeqqanullu annertuumik kinguneqarsinnaapput. Taamaalilluni misissueriaatsinik kulturimut naleqqussarsimangitsunik atuneq, kalaallinik Danmarkimiittunik immikkoortitsinermit kinguneqarsinnaavoq ilaqutariitullu inuunissamat pisinnaatitaaffimmik innarliisinnaalluni.

Naalagaaffiit Peqatigiit nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut nalunaarusiortartuata Danmarkimut Kalaallit Nunaannullu tikeraarnerminut atatillugu, kalaallit Danmarkimi immikkoortinneqarnerannik isornartorsiunerata kingorna aningaasaliisoqarpoq. Isornartorsiunermini misissueqqissaarnermut innersuussutinullu, Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttimit 2022-imi tamanut saqqummiunneqartumut innersuussivoq, kalaallillu meerartaasa Danmarkimiittut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsinnaanerisa, Danmarkimi meeqqanut allanut sanilliullugu arfineq marloriaammik annertunerunera ernumanartillugu.

Danmarkimi meeqqat tamarmik 1 procentii angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarput, meeqqalli Kalaallit Nunaanni inunngortut imal. angoqqaat arlaat minnerpaamik ataaseq Kalaallit Nunaanni inunngortut akornanni angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartut 7%-iullutillu 5%-iupput.

Misissueqqissaarneq, ilaatigut peqatigiiffimmit Mentor Emmanuel-imit, tamatumunngalu atatillugu ilaasortanit tamatuma kingorna peqatigiiffimmik SILA360-imik pilersitsisunit, kalaallit meerartaasa angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartut pisinnaatitaaffiinik suliniuteqartunittaaq kaammattuineq tunngavigalugu, aallartinneqarpoq.

INUIT  
PISINNAATITAAFFIINUT  
INSTITUTI

